

Een man hebben (...) of een vrouw hebben (...): wel of niet getrouwd?

WoordStudie

In deze WoordStudie wil ik ingaan op de vraag of de uitdrukking ‘een man hebben’ of ‘een vrouw hebben’ slaat op ongehuwd samenwonen of op een huwelijksrelatie. We koppelen deze vraag aan het verslag dat Johannes geeft van het gesprek van de Heer Jezus met de Samaritaanse vrouw.

Ik heb geen man

In Johannes 4:16 zegt de Heer tegen de Samaritaanse vrouw: ‘Ga heen, roep uw man en kom hier’. Het is duidelijk dat de Heer bedoelt: ‘Roep de man met wie u getrouwd bent, oftewel uw echtgenoot’. Hij spreekt immers over ‘uw man’. De vrouw pareert dit verzoek met de woorden: ‘Ik heb geen man’, oftewel: ‘Ik kan niet aan uw verzoek voldoen, want ik ben niet getrouwd’. De Heer zegt vervolgens: ‘U hebt terecht gezegd: Ik heb geen man; want vijf mannen hebt u gehad, en die u nu hebt, is uw man niet’.

Wat bedoelt de Heer met de woorden ‘(de man) die u nu hebt’? Kan dat betekenen: ‘de man met wie u nu (ongehuwd) samenwoont? Zo is deze uitspraak vaak uitgelegd. Er is echter alle aanleiding deze woorden anders uit te leggen. De woorden van de Heer betekenen m.i. het volgende: ‘U bent met vijf mannen getrouwd geweest, en de man met wie u nu getrouwd bent, is niet van u [maar van een ander]’. Kennelijk zijn de vijf huwelijken door echtscheiding ontbonden –

vijfmaal weduwe worden kan haar immers niet verweten worden – en is de man met wie ze nu gehuwd is, een gescheiden man. Daarom geeft de Heer haar gelijk, wanneer Hij zegt dat ze terecht gezegd heeft geen man te hebben; want haar huidige huwelijk was onwettig en onterecht gesloten. Kennelijk leeft de eerdere echtgenote nog en is de man ten onrechte opnieuw getrouwd.

Een vrouw of man hebben

De reden waarom ik denk dat de hierboven gegeven uitleg de juiste is, ligt in het verlengde van mijn conclusie dat ‘een vrouw / man *hebben* (Gr. *echein*)’ in het Nieuwe Testament standaard betekent ‘met een vrouw of man *getrouwd zijn*’. Deze conclusie trek ik uit de volgende schriftplaatsen:

- a. Matteüs 22:28 – ‘Want zij hebben haar allen *gehad*’ – slaat blijkens de samenhang op een reeks huwelijken. Zie vers 25 (‘nadat de eerste getrouwd was’), en vers 30 (‘in de opstanding trouwen zij niet’ – maar nu nog wel). Vgl. ook de parallelgeschiedenis in Marcus 12:23, waar staat: ‘Want alle zeven hebben haar tot vrouw *gehad*’. Ook daar worden deze verbintenissen als huwelijk bestempeld, en wel in vers 25. Zie ook Lucas 20:28 – ‘als iemands broer sterft die een vrouw *heeft*’; ook hier wordt de relatie als een huwelijk getypeerd in vers 34.
- b. In 1 Korintiërs 7:2 staat: ‘Maar laat vanwege de hoerereien ieder zijn eigen vrouw *hebben* en laat iedere [vrouw] haar eigen man *hebben*’. Er staat tweemaal ‘eigen’; er is dus duidelijk sprake van een huwelijk, en dat in contrast met hoererij.
- c. In 1 Korintiërs 7:12-13 staat: ‘(...) een ongelovige vrouw *heeft*; (...) een ongelovige man *heeft*’. Ook hier wordt de uitdrukking gebruikt in de setting van het huwelijk. In beide verzen is sprake van ‘niet verstoten’; in vers 11 van scheiden en ongetrouwd blijven; in vers 14 is sprake van kinderen. Dit laatste voeg ik toe omdat ik ook de uitleg tegenkwam dat ‘een man / vrouw *hebben*’ zou kunnen slaan op een voorgenomen huwelijk, dus een relatie zonder seks. Ook die uitleg moet van de hand gewezen worden, nog afgezien van vers 3.
- d. In 1 Korintiërs 7:29 schrijft Paulus: ‘Overigens, laten ook zij die vrouwen *hebben*, zijn als *hadden* zij ze niet’. Dit moet betekenen: ‘Laten mannen die getrouwd zijn, zich gedragen alsof ze niet getrouwd zijn. Zie namelijk vers 28 en 32; vers 29 is ingebed in een gedeelte over wel of niet trouwen.

- e. Galaten 4:27 – ‘want de kinderen van de eenzame zijn talrijker dan van haar die een man *heeft*’ (= Jes. 54:1). Duidelijk een tegenstelling tussen niet (meer) getrouwd en getrouwd zijn. In het voorgaande (vers 24) is sprake van een verbondsrelatie; en er is sprake van kinderen – weliswaar bij degene bij wie je dat niet verwacht, maar de uitzondering bevestigt hier de regel!
-

Oude Sporen 2017

